

Endelig meddeles nogle Oplysninger om 8 Afdelinger af Døgnet hos forskjellige andre gamle Folk, navnlig hos Inder og Birmaner, efter Baber's, Gilchrist's o. fl. trykte, samt Fuglsangs og Westergaards Forfatteren venskabelig meddeelte Underretninger. Deraf erfares det og, at Hinduerne, endnu sidst i det 18de Aarhundrede, udregnede Dagens Timer, dels af Solens Stilling paa Himmelen, dels af Havets Ebbe og Flod.

Mödet den 7de Juni.

Magister *Pedersen* meddeelte nogle Bemærkninger angaaende *Guineas Klima*, stöttede paa de Iagttagelser sammesteds fra, som indeholdes i det under Trykken værende 3die Hefte af *collectanea meteorologica*.

Hvad der ved Thermometriagttagelserne især tildrager sig Opmærksomhed, er den store Uregelmæssighed i Temperaturen daglige Middelforandring for samme Maaned i forskjellige Aar. Forskjellen mellem Temperaturen ved Solens Opgang og den om Middagen i en vis Maaned kan i et Aar være meer end dobbelt saa stor som i et andet; saaledes er Middelforskjellen mellem Temperaturen Kl. 7 Morgen og Kl. 12 Middag i Mai 1832 8⁰3, i 1833 2⁰9, i Septbr. 1831 2⁰1, i 1832 5⁰6, ligeledes Middelforskjellen mellem Kl. 6 Morgen og Kl. 12 Middag i Decbr 1829 8⁰1, i 1830 5⁰7 o. s. v. Og denne Uoverensstemmelse viser sig endogsaa, naar man sammenligner Middeltallene for hele Aar med hinanden indbyrdes, saaledes er Middelforskjellen mellem Temperaturen ved Solens Opgang og den om Middagen i Gjennemsnit af Aaret 1829 6⁰9 og af Aaret 1830 5⁰1, ligeledes Middelforskjellen mellem Temperaturen Kl. 7 Morgen og Kl. 12 Middag i Gjennemsnit af Aaret 1831 3⁰6 og af Aaret 1832 5⁰8. Derimod afvige Eftermiddags- og Aften-Temperaturerne kun lidet fra hinanden i de forskjellige Aar, saa at altsaa Forskjelligheden fornemmelig bestaaer deri, at Temperaturen hæver sig raskere i Löbet af Formiddagen og opnaaer tidligere sin höieste Stand i et Aar end i et andet. Hermed stemmer nu ogsaa den daglige Forandring i Vindretningen godt overens, idet Sü-

vinden (S.W.) indtræder tidligere i de Aar, der have en rask Stigen af Temperaturen, end i de andre; saaledes ligger Middelvindretningen Kl. 9 om Formiddagen i Aarene 1829 og 32 mellem W.S.W. og S.W. t. W., medens den til samme Tid i Aarene 1830 og 31 er W. t. S., altsaa 1—2 Streger nordligere. Denne Forskjellighed i Temperaturen daglige Gang synes iøvrigt ikke at kunne forklares af nogen Forskjellighed i Himlens mere eller mindre bedækkede Tilstand; thi i denne Henseende stemme de enkelte Aar saa godt som aldeles overeens, og selv ved Sammenligning af mindre Afsnit viser der sig kun ubetydelige Forskjeller.

I Henseende til Fugtighedsforholdene da har denne Iagttagelsesrække, der omfatter 8—9 Aar, bekræftet de Resultater, hvortil de første Aars Observationer ledede, at nemlig Regnmængden paa Guinea er temmelig ringe i Sammenligning med andre tropiske Landes, og at dens Fordeling i Aaret ikke stemmer med den man sædvanligviis pleier at antage for Steder paa denne Brede. Den aarlige Regnmængde udgjør omtrent $21\frac{1}{2}$ Par. Tom., og fremtræder i Aarets Löb med to Maxima, et i Mai og Juni med $5\frac{1}{2}''$ maanedlig, og et i Octbr. med $1\frac{3}{4}''$, og to Minima i Januar og August, hvert med $\frac{1}{2}$ Tomme. Maanederne Mai og Juni, hvis Regnmængde udgjør omtrent Halvdelen af hele Aarets, kunne altsaa med Rette kaldes Regntiden; derimod er Forskjellen mellem Regnmængden i Octbr. og i de övrige Maaneder ikke stor nok, til at man derefter kan tale om en tör Aarstid, naar man vil kalde hiin Maaned en Regntid; den maanedlige Regnmængde i Tidsrummet Februar til April er næsten ligesaa stor som i Octbr., og i Juli endogsaa større. Hertil kommer at Regnens Hyppighed følger en ganske anden Lov; Regndagenes Antal, som i Maanederne Novbr.—Febr. i Gjennemsnit er 2 maanedlig, bliver nemlig i Marts 4, i April 5—6, i Mai 9, i Juni 11 og i Maanederne Juli—Octbr omtrent 6 maanedlig. Her er altsaa ingen dobbelt Periode; det største Antal Regndage falder vel sammen med den største Regnmængde, og ligeledes det mindste med dennes Minimum i Januar; men derimod have de Maaneder, hvori det andet Minimum og Maximum af Vandmængde falder, omtrent ligemange Regndage og det et forholdsmæssig stort Antal.

Disse Forhold forklares imidlertid fuldkomment, naar man skjelner mellem de to forskjellige Arter af Regn, der forekomme i Guinea,

nemlig Travat- eller Bygeregnen og den jævne Regn. Ved en Travat forstaaer man en hæftig, pludselig indtrædende Blæst, der i et Öieblik bedækker Himlen med tykke Skyer, hvorpaa som oftest følger stærk Regn, ledsaget med Torden og Lynild, der sjelden varer længer end nogle Timer, men undertiden gaaer over til en sagte Regn. Disse Travater forekomme meget uregelmæssig i Tidsrummet fra Begyndelsen af Decbr. til Midten af Februar, saaledes at i enkelte Aar slet ingen indtræffer, i andre derimod flere om Maaneden; i Gjennemsnit kommer omtrent een paa hver Maaned. I Tidsrummet fra Midten af Februar til Udgangen af Juni indtræffe de regelmæssig hvert Aar, og hyppigst i Mai, der i Gjennemsnit har 3—4, sjeldnest i Juni; fra Begyndelsen af Juli til Udgangen af Septbr. udeblive de aldeles, men indfinde sig atter i Octbr. og Novbr., i Gjennemsnit 2 om Maaneden. I Henseende til den Vandmængde, der skyldes denne Art af Regn, da maa det bemærkes, at saa godt som alt det Vand (over $\frac{5}{8}$), der falder i Tidsrummet Novbr.—Febr. hidrører alene fra Travatregn, det övrige udgjör for alle fire Maaneder tilsammen ikke $\frac{1}{2}$ "; endnu i Marts og April kommer $\frac{2}{3}$ af Vandmængden paa Travaten, i Mai og Octbr. omtrent Halvdelen, i Juni kun $\frac{1}{3}$ og i Juli—Septbr. saa godt som intet. Heraf følger altsaa, at den sædvanlige Regn forekommer kun sjeldent og sparsomt i Marts og April, hyppig og rigelig i Mai og især i Juni, hvorpaa den aftager fornemmelig i Rigelighed, indtil den i August og September gaaer over til Stövrejn og Taage, og ender med et noget rigeligere Nedslag i Octbr., medens den hele övrige Tid kan i denne Henseende ansees for saagodt som ganske tör. Aaret deles derfor passende i to store Hovedafsnit, det fugtige fra Mai til Octbr. med 44 Dages Regn, der falder dels som Stövrejn, dels som rigelig, men dog jævnt og vedholdende Regn, og det törre fra Octbr. til Mai med 18 Dages Regn, der meest bestaaer i enkelte, kortvarige, stærke Regnbyger; paa Grændserne mellem begge i April og Mai og i Octbr. indtræffe disse Phänomener samlede.

Den jævne Regns Fordeling i Aarets Løb stemmer nu meget godt overeens med Temperaturens og Lufttrykkets aarlige Forandringer. Fra Midten af Januar stiger nemlig Temperaturen jævnt indtil Midten af April, da den naaer sit Maximum, medens Barometret paa samme Tid har sin laveste Stand. Derpaa falder Temperaturen i Begyndelsen

langsomt, men i Slutningen af Mai og i Juni meget rask, og denne pludselige Afkjøling fortætter Vanddampene, hvormed Atmosfæren er opfyldt, og frembringer den stærke og vedholdende Regn, som udmærker dette Tidsrum, og som endnu ytrer sig, dog med meget mindre Styrke i en Deel af Juli. I den paafølgende Tid synker Temperaturen kun langsomt indtil Midten af August, der er Aarets koldeste Tid og tillige Tidspunktet for den høieste Barometerstand; Vinden, som bestandig har antaget en sydligere Retning, fører Havets Dunster ind mod Kysten, Himlen er som oftest bedækket og Luften næsten mættet med Fugtighed; men, da Havets og Landets Temperatur paa denne Aarstid kun afvige lidet fra hinanden, og Temperaturforandringerne saavel i Løbet af Døgnet, som fra Dag til anden kun ere høist ubetydelige, saa er der Intet, der kan foranledige stærke Nedslag. Alt som Solen nu nærmer sig Stedets Zenith, stiger Temperaturen raskere, medens Barometret falder; Dampene føres ved den opstigende Luftstrøm fra de lavere op i de høiere, endnu ikke opvarmede Luftlag, og foraarsage derved en kort Tid rigeligere Regnfald, der dog snart vige for den større Varme og den mere nordlige Vindretning, der medfører en tørrere Luft fra Landet og jager Dunsterne ud over Havet. Fra Midten af November falder Temperaturen vel atter noget, men kun ubetydelig; desuden bliver Vindretningen bestandig nordligere og gaaer i Decbr. og Januar endog i længere Tid over til en vedvarende Nordost, der medbringer en høi Grad af Tørhed; dette Tidsrum indtil ind i Marts udmærker sig derfor ved en eensformig Temperatur, klar Himmel og tør Luft.

Hvad angaaer Fordelingen af Travaterne, da synes denne at staae i nær Forbindelse med Beliggenheden af Nordostpassaten. Dennes Sydgrændse flytter sig nemlig fra $10-11^{\circ}$ N. B., som er dens Beliggenhed i Juli—Septbr., indtil $4-5^{\circ}$ N. B. i Decbr.—Febr. Da nu Christiansborg ligger paa $5\frac{1}{2}^{\circ}$ N. B., saa er altsaa Nordostpassatens Sydgrændse længst borte fra Stedet i de Maaneder, da Travaterne ikke forekomme, og rykker det nærmere, alt som disse blive hyppigere. Det synes derfor rimeligt, at betragte Travaten som en sporadisk Indtrængen af Passaten i det rolige Bælte, og denne Anskuelse bestyrkes endmere derved, at Travaterne altid komme fra samme Verdenskant, nemlig mellem N.O. og S.O., medens Vindens sædvanlige Retning paa Kysten ligger mellem N.W. og S.W., og at de altid medføre en betydelig Afkjøling,

selv om de ikke bringe Regn, idet Thermometret ved Begyndelsen af en Travat ikke sjældent falder i nogle faa Minuter 8—10 Grader. Det Eneste, som kunde synes at tale herimod, er den Omstændighed, at Travaterne ere sjældnere ved Vintersolhverv end ved Jevndögnene, uagtet dog paa hiin Tid Passatgrændsen er Stedet allernærmest; men dette hidrører fra, at Passaten da er rykket saa langt ned, at Kysten selv optages deri, og istedetfor en uregelmæssig Indtrængen nu og da, fremtræder da ofte i længere Tid en vedvarende Nordost, den saakaldte Harmattan, som, fordi den kommer til Kysten over Örkenen, medbringer det Stöv og den höie Grad af Törhed, man især pleier at udhæve som dens karakteristiske Egenskaber, Hermed stemmer det ogsaa, at Travaterne ere hyppige paa denne Tid i de Aar, da Harmattanen udebliver, og omvendt ikke forekomme, naar denne blæser regelmæssig og vedholdende.

Herefter kan man altsaa antage følgende Aarstider for Guld-kysten; den törre Tid eller Harmattantiden fra December til Midten af Februar, den store Travatid fra midt i Februar til midt i Mai, den store Regntid fra Slutningen af Mai til hen i Juli, den fugtige Tid eller cinq-sous Tiden i August og Septbr., og den lille Regn- og Travatid i Octbr. og Novbr. Dog ere disse Aarstider baade i Henseende til den Bestemthed, hvormed de fremtræde, og i Henseende til deres Udstrækning og deres Grændsers Beliggenhed, større Afvexlinger underkastede, end man er tilbøielig til at antage om et tropisk Clima. Saaledes kan undertiden Hamattanen udeblive lige til Februar, og derved Decbr. og Januar være forholdsmæssig fugtige, ligesom omvendt Regntiden undertiden tager sin Begyndelse först langt ind i Juni.

Efter Forslag af Professor *Schow* bevilgede Selskabet et Tilskud af 84 Rbd. 87 Sk. til Udgivelsen af afdöde Magister *Drejers* Symbolø Caricologica, hvilket Skrift nu er færdigt.

Efter Forslag af Prof. *F. C. Petersen* besluttede Selskabet at forære et Exemplar af dets maanedlige Oversigter til hver af de under Universitets-Directionen sorterende Skoler.